

Nr. 24

VOR HÆR

1936

Landsforeningens centralkontor.

Adresse Pilestredet 99 I, telefon 62 709.

Fast kontortid: Alle dager uten mandag og torsdag kl. 16½—18. Telefonhenvendelser også utenfor denne tid.

Sekretæren, major Hansson, er dessuten å treffe i Militære Samfund mandag kl. 18½—19½ på ordinære møteaftener.

ADVOKATFIRMAET ECKBO & RYGH

Innehavere av firmaet:

Høiesterettsadvokatene

EIVIND ECKBO Telef. 21 306

ARNE RYGH » 25 105

J. ARSTEN ARNHOLM » 20 219

526 - 534, Sjøfartsbygningen

Kongensgate 6, Oslo

Telegramadr.: ECKBORYGH

Husk,
det skal væreSinger
«elektriske»Forlang demonstra-
sjon eller gratis
prove fra nærmeste
Singerutsalg.

Varer bringes

CIGARER - TOBAKKER CIGARETTER - PIPER TOBAKKPUNGER

Meget fordelaktige (gamle) priser
på Cigarer i ½ og ¼ kasser hos

A. I. ENGBRETSSEN CIGARIMPORT

Kirkegaten 9 — Telefon 24004

KNOCK-OUT SKUMAPPARATER

TEKNISK COMPANI A/S
Dronningensgt. 14, Oslo. Tlf. 22400

Norske uniformer til norsk befal.

I over en menneskealder har vi
fremstillet uniformsklæder, og vi
var en av de første fabrikker i
landet som optok dette som spe-
sialartikkel. Vårt moderne maski-
neri og våre dyktige fagarbeidere
borger for en førsteklases
utførelse. Spør Deres skredder
etter norsk uniformstøi, men la
det endelig være fra

A/S ARNE FABRIKKER

O. Folkedals Farveri

Oslo

— anbefales —

Fossv. 20

Tlf. 70 135

Ingeniør F. SELMER A/S

Entreprenørforretning

OSLO

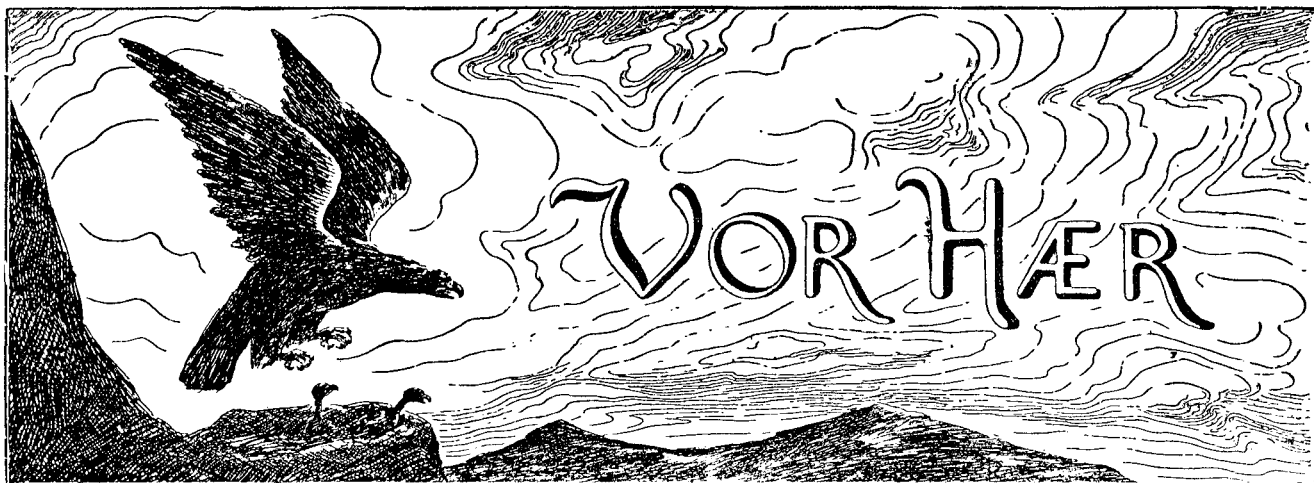
Utfører alt til faget henhørende
Overslag og forhånds anbud
på forlangende.Haakon Bjerring
Skotøimagasin — Valkyrie gt. 3

SKOTØI

fra ledende fabrikker i
stort utvalg for damer,
herrer og barnHØSTENS NYHETER
er kommetGLAS
MAGASINET
GRUNNLAGT
1739

MESSEUTSTYR

i
KJØKKENARTIKLER
GLASS, STENTØI
PORSELEN OG
ELEKTRISK UTSTYR
I GODT UTVALG

Nr. 24 - 25. årg.

ORGAN FOR HÆRENS FASTLØNTE OFFICERERS LANDSFORENING

15. des. 1936

INNHold: *Gjenreisningen av forsvaret. Av oberst Getz. * † Major S. Bentzen. * Stopp med 1911! Av kaptein Odd Grahm. * Uniformsakens dilemma. Av pr. løytnant H. L'orange. * Arbeiderpartiets militærpolitikk. * Svenske arbeideres forsvarsinteresse.*

Gjenreisningen av forsvaret.

Hvad kreves for hærens vedkommende?

Av oberst Getz.

En gjenreisning av marinen og en konsolidering og utvidelse av luftforsvaret går jeg ikke inn på her.

Et gjenreisningsprogram må først og fremst baseres på den *tid* man har til rådighet. En flåte kan ikke «gjenreises» på 2 à 3 år.

Hæren og luftforsvaret må gjenreises — eller skapes — på denne tid.

Iallfall regner øiensynlig Tyskland, England m. fl. med ca. 2 år.

Jeg legger det samme syn til grunn.

Det er også dem som vil spørre om vi skal skape et «*eksistensforsvar*» eller bare et «*nøytralitetsvern*».

Politikk, taktikk! — egentlig ikke noe annet.

Hvad vi vil kalle et «*eksistensforsvar*» vil våre naboer kalle et nøytralitetsvern — et nødtørftig nøytralitetsvern. Kaller vi det nøytralitetsvern, kaller de det avrusning. Det hører vi daglig, og det er riktig.

Vårt forsvar blir — som Schweiz' — aldri annet enn et nøytralitetsvern, hverken reelt eller praktisk.

Hvad har Danmark, Sverige, Belgia?

La glosene ligge til bruk for de politiske partier, der har de visstnok sin berettigelse.

Skulde man derimot mene det *alvorlig* og mene at vårt medlemskap i Folkeforbundet forplikter oss på samme måte *militært*, som det forplikter våre medkontrahenter — efter manges mening — da blir der spørsmål om en

garnisonerende — alltid beredt — hær av en viss styrke og en militærtjeneste, som ligger utenfor de forutsetninger som stilles i dag.

Denne mulighet lar jeg ligge. Det er iallfall ikke *ønskelig* for oss å komme over på den side.

Vår hærs organisasjon i dag er efter min mening — hvad rammen angår — rummelig og hensiktsmessig. Dette bør man straks fastslå, så bortfaller ethvert spørsmål om «*ny hærordning*».

Høiere organer, ledelse, staber, spesialorganer for disse m. v. er det økonomisk og materielt relativt lett å op-organisere i løpet av 2 år.

Det er detaljer, som ikke kommer inn i en kort oversikt.

Hvis dette er så — og det er min mening, — kan jeg gå like på det kjøtt og blod, som skal utfylle skjelettet.

Det er regimentene — av alle våben — med *soldater*, *befal* og *materiell*.

Om regimentenes *antall* bør utvides med ett eller to er et helt underordnet spørsmål.

Stort sett rummer våre regimenter de soldater vi overhode kan få utdannet på 2 år fremover av linjens årsklasser.

En økning av regimentenes antall i sin almindelighet er altså ikke aktuelt.

Så kommer vi til det som *er* aktuelt.

Regimentene — praktisk talt av alle våben — har bare opøvet ca. halvdelen av sin soldaterstyrke, takket være fritrekningen.

Denne halve styrke har for øvrig bare rekruttskole, men jeg må i øieblikket bortse fra det, for det *første spørsmål* som melder sig er:

Er *antallet* av øvede (altså med rekruttskole) stort nok til å sette op et regiment?

Dette kan jo enhver regne ut, så er vi ved problem nr. 1.

Den første betingelse for å få en *krigsbrukbar* hær, har til alle tider vært erkjent å være en lett og friksjonsfri overgang fra *fredsfot* til *krigsfot*.

Denne betingelse vil alltid gjelde hos oss *mere* enn andre steder, fordi vi må regne med en rekke andre friksjoner ved mobilisering — av økonomiske grunner. Vi hadde en utmerket ordning i denne henseende under hærordningen av 1911.

Skal vi igjen få en krigsbrukbar hær, må regimentene skaffes en fredsorganisasjon — et personell — som oppfyller denne første grunnsetning.

Det første skritt i den retning er tatt ved ophevelse av loddtrekningen, siste sommer, men virkningen av dette skritt gir sig ikke utslag på adskillige år fremover uten ekstraordinære foranstaltninger.

Hvad vi nu må gjøre oss klart er hvilke faktorer som hindrer oss i å *sette op våre regimenter i krigsbrukbar stand*, og hvorledes dette kan avhjelpest.

Jeg har først måttet peke på selve grunnlaget: *antall nyttbare soldater*. Dernæst må jeg fastslå det kjente faktum, at vi egentlig ikke har soldater, bare *rekrutter*. Der foreligger altså *to problemer vedrørende soldaten*, nemlig *antall* og *øvelse* — og begge må løses ved en gjenreisning, men løses *ikke* ved ordinære rekruttskoler og regimentssamlinger for de siste årsklasser, som nok enkelte tror.

Så kommer vi til *det befall*, som skal føre soldatene. Hvad *øvelse* angår deler de skjebne med soldaten, og det forhold *kan* altså bli avhjulpet i samme utstrekning og tempo som for soldaten.

Hvad *utdannelse* (*forhåndsutdannelse*) angår, har vi *organisasjonsmessig* f. t. en ordning, som jeg personlig anser helt uholdbar, og den er da visselig heller ikke av noen ment som endelig; — like litt som den nødtvungne engangsutdannelse.

Bataljonschefer og kompanichefer med bare 1 års *fagutdannelse* kan — også når vi innfører regimentssamlinger igjen — ikke forenes med *den øvelsestid personer og avdelinger overhode kan tenkes å bli pålagt i vårt land*. Kompanichefene er hærens ryggrad og ikke «mr. Nobody».

Hvad *antall* befall angår — så vel av fast befall som vernepliktig — er det f. t. ikke tilstrekkelig — som be-

For befalets vedkommende melder sig altså også 2 problemer, nemlig hurtig å skaffe virkelig *fagutdannet* befall for de stillinger, som krever det, og utdannelse og øvelse for et *tilstrekkelig* antall vpl. befall.

Endelig kommer de *materielle* behov, hvor først og fremst «hullene» må fylles og suppleringsene derefter må holde skritt med tilgangen på personell og den utvikling som foregår. Det er et — vesentlig økonomisk — anliggende så lenge vår kyst er åpen og *kan* løses til det tidspunkt man finner hensiktsmessig. Det fremstiller sig ikke f. t. som noe *problem*, men som et regnestykke.

De virkelige *problemer* er — etter min mening for vår hærs vedkommende — hvad jeg foran har nevnt om *personellet*. Hvordan de problemer skal løses i løpet av et *begrenset* tidsrum på ca. 2 år skulde da utgjøre «*gjenreisningsspørsmålet*» diskutabile side.

Disse problemer griper jo delvis inn i hverandre — men også bare delvis. Jeg tar dem enkeltvis.

Tilstrekkelig antall soldater til å fylle regimentene kan stort sett skaffes på 2 måter.

Enten ved å *innkalle de fritrukne* til rekruttskoler i forbindelse med regimentssamlinger, eller ved å gå meget langt tilbake i årsklassene blandt dem som har avtjent rekruttskole, ved innkallelse til regimentssamlinger.

En av veiene må velges for å få *nok* soldater.

Derved skaffes avdelingene *tilstrekkelig* kjøtt og blod, og tar man så med i regimentssamlingene 1937 og 1938 også begge rekruttårsklasser og årsklassen 1936, som er fulltallig, men hittil uten avdelingsutdannelse, når man å løse begge *soldaterproblemer* praktisk talt.

Uten dette tiltak kan vi ikke sette op *regimenter*, hvilket jeg anser som en hovedsak.

Befalsproblemet er av minst samme betydning og hos oss vanskeligst å løse.

De *må* begge løses, hvis noen ansvarlig mann skal kunne si at våre soldater — våre medborgere — skal ha *plikt* til å møte under fanen i krig.

Det står for mig som den groveste forbrytelse mot vår *brøde-løse* ungdom å sende dem i ilden uten *virkelige* førere. Og det vil og må straffe sig, hvis vi i det hele i får bruk for et forsvar. Det blir blodtapning og derpå følgende oppløsning. Spania er illustrasjon i dag — Etiopia i går.

Det *nødvendige* må være minimum, og det *nødvendige* i dag er ikke *dårligere* utdannet befall enn vi hadde inntil 1930. Verden går ikke i den retning.

Skal vi på et par år skaffe oss tilstrekkelig utdannet befall for bataljonschefer- og kompanichefsstillingerne og som kompaniadministrasjonsbefall, må vi gå til ekstraordinære forholdsregler, men de må ta sikte på en *stabil* fremtidig ordning med tilstrekkelig vel *utdannet* befall for disse stillinger — og *ikke dårligere* enn vi har hatt det de siste 100 år.

Det fører for langt å gå i detalj, men det eneste mulige grunnlag er, når alt kommer til alt, en rekonstruksjon av distriktsbefalsinstitusjonen med lave aldersgrenser og rask rullering, men *full* utdanning, og en øieblikkelig meget sterk økning av elevantallet på de militære skoler for å skaffe bl. a. tilstrekkelig ungt befall til erstatning for de mange som må rykke op.

Bataljonschefer *kan* om nødvendig uttas og utdannes av det gamle, gode distriktsbefall — vi har til og med overtallig med særdeles brukbare emner, men kompanichefer kan vi ikke hente der, da alderen melder sig. For øvrig må vi nu regne med *enhetsbefall* og løse spørsmålet uten å komme i strid med det prinsipp. Men vil man bare forbedre lønningen til folk med 1 års utdanning, altså *uten fagutdanning*, kaster man penger ut av vinduet. Pointet er jo ikke å få et dyrt befall, men et *godt*.

Så står tilbake å skaffe tilstrekkelig vpl. (ulønt) befall til de lavere stillinger — med 1 års utdanning eller utdanning under våbenøvelser. Vesentlig et økonomisk spørsmål, som vi bør løse som nu, bare i større målestokk og i forbindelse med de årlige regimentsamlinger, som er en ufravikelig betingelse for gjenreisning i det hele tatt.

Hertil kommer så videre mekanisering av de lette tropper og anskaffelse av artillerimateriell.

Min konklusjon blir — ikke original — bare en påvisning av *hvor* vår hærs nuværende svakheter ligger, og at de ikke er hverken uhelbredelige eller bør virke — avvæbende; — *men allikevel er de helt avgjørende, som de forefinnes i øieblikket*.

Som jeg innledningsvis nevnte har vi gjennomgått nedrustningskrisen på en — etter min mening — beundringsverdig «smart» måte.

Vi har beholdt skjelettet, — skallet av kjøttet inntil benet, redusert utgiftene til minimum, benyttet anledningen til å kaste overbord en for dyr distriktsbefalsordning med meget gammelt befall og står nu ferdig til å fylle på med kjøtt og blod av ny årgang.

Når andre tar ansvaret for alle de livsskjebner, som er forskjertset i større eller mindre grad, er jeg en beundrer av resultatet hittil — som *nedrustning* betraktet — men alene under den forutsetning at skjelettet blir opfødd og opplædd igjen innen det er for sent.

Og til denne restaurering hører ubønnhørlig 2 ting: *En rekonstruksjon av befalskorpset og en gjeninnførelse av de årlige regimentsamlinger i forbindelse med oppløvelse av uøvede*.

Dette er de fundamentale elementer, som ingen kan renonsere på, og derfor må de være de vesentligste faktorer i et gjenreisningsprogram når vi bortser fra materielle anskaffelser og luftforsvaret. Men *alt* er omsonst, hvis vi ikke setter op et *brukbart* befall og *tilstrekkelig* befall, og det er her officerskorpset svaier litt. Garnisonevende befall til alle stillinger er hverken opnåelig eller ønskelig. Er der da tvil om man skal foretrekke «distrikts-

befall» — vel å merke *helt officersutdannet* befall — eller vpl. — 1-årig befall?

Kan der i det hele anvises noen annen løsning på dette avgjørende spørsmål, hvis vi ikke vil ofre blod til unytte i stedet for penger til nytte.

Hvad vi nu *ikke* trenger er en ny hærordning.

Hvad vi *ikke* må akseptere er vår *nuværende befalsordning* og vår *nuværende øvelsesordning* (sløfede regimentsamlinger).

Det skal ingen ny hærordning til for å gi hæren et befall og våbenøvelser på høide med 1915 — d. v. s. et fulltallig fast befalskorpset, 90 dagers rekruttskole og 30 dagers regimentsamling og *store* felttjenesteøvelser hvert annet år.

En ny kompanichef — eller en regimentsamling — er ikke en «ny hærordning». Hvis det var så skifter alle land hærordning hvert år. — Men der skal en viss *plan* til så der blir det rette forhold mellom personell, materiell, våben og tid — og penger.

Her vil det individuelle syn spille inn, og det kan forskjertse meget.

De senere år har lært mig at utrolig megen erfaring fra vår «militære gullalder» — får vi vel nu kalle det — synes helt forsvunnet, og da nettop den som vedrører *avdelingene* og *befallet* — i det hele det som gir *avdelingene* moral, samhold og blodomløp — gjør dem *brukbare*.

Vi avskaffer *enhver* tilknytning mellom befall og soldat altså grunnlaget for forståelse — og det i *vår* tid — og til sist — Gud hjelpe mig — også *kompaniadministrasjonen* under våbenøvelsene.

Vi har glemt — ikke bare egne erfaringer — men også verdenskrigens. — Les bare hvad den tyske generalstab og de franske hærførere skriver om *taktiske* kompaniførere som ikke har *fredsutdanning i administrasjonen*.

Den franske hær holdt på å gå i oppløsning på det i 1917 sier jo den daværende franske øverstkommanderende selv.

Der skal visselig mere enn 2 par øine til for å se den riktige fremgangslinje, og der skal en del til for å erkjenne det også.

Når jeg sitter her og skriver ned disse — «selvfølgeligheter», — som det står for mig, — virker det nærmest litt banalt, men tar jeg for mig en avis fra et av våre militære centra, opdager jeg at enkelte av mine banale selvfølgeligheter allerede er nedvotert — av kolleger. Og leser jeg Militært Tidsskrift i dag, ser jeg at der også finnes dem som nærmest anser *kompanichefer* overflødige, mens de som kjenner også våre landsmenn vil si at *kompani- chefsstillingen* er *hærens viktigste stilling*, hvis man overhode tar hensyn til moralske faktorer, som er avgjørende i krig. *Det* står også for mig som så selvfølgelig, at det virker banalt å skrive det, men det finnes altså selv på dette punkt en annen opfatning.

«Man skulde ikke have troet det, hvis man ikke selv hadde seet det.»

Major S. Bentzen er død. Hans navn er knyttet til «Vor Hær» som intet annet.

Major Bentzen ila sig stor fortjeneste av «Vor Hær» allerede ved starten i 1912, da han ved et raskt og effektivt grep satte i verk vedtaket om eget organ for Landsforeningen.

Senere har han uten avbrytelse vært bladets forretningsfører og trykker. Det skyldes ikke minst hans energi og påpasselighet at «Vor Hær» gjennom årene har kunnet bygge på en trygg økonomisk basis, med relativt ubetydelig utgift for Landsforeningen.

En god mann for officerene er gått bort. Vi vil bevare major Bentzen og hans innsats i vårt minne.

Stopp med 1911!

Hvis forsvaret vårt noen gang skal komme bort fra forsøksstadiet, —

hvis det endelig en gang, på bakgrunn av den truede internasjonale situasjon, skal bli høve til å få et effektivt moderne materiell, — ikke bare en enkelt tankett, et lytteapparat, en lyskaster o. s. v. som lik rare dyr kan beskues av det forundrede befall i kortvarige kurser, —

hvis Norges ungdom ikke forgjeves i farens stund skal ofre sitt liv, —

må det nye slagord «Tilbake til 1911» — lansert av vår største avis og også slukt annetsteds — snarest bli avslørt som det folkebedrag det er!

Oberst Fleischer har nylig i «Nationen» fremholdt de ganske vesentlige mangler som klebet ved hærordningen av 1911. Og det er ufattelig at noen med hånden på hjertet kan gå inn for en ordning som gir skattyderne så lite igjen for pengene! Hærordningen av 1911 var effektiv bare få år — fra 1911 til 1916, efter den tid blev det jo i praksis slutt med de nu så lovpriste regimentsamlinger. Vi som er yrkesoffiserer idag *vet* at på så kort tid kan det ikke skapes noen presedens for at hærordningen var ideell. Tvertimot. En hærordning som — hvor fordelaktig den enn er for *befalet* — betinger et lønningsbudgett på ca. 25 pct. av normalbudgett og over 40 pct. av det virkelige bevilgede beløp (1929/30) er bare mulig i styrtrike land.

Uttalelsen om at «innkjøp av moderne våben og materiell får komme i annen rekke» er ansvarsløs i dag.

Nei — stopp med 1911! Det er moderne, effektive våben de norske soldater mangler i dag. Det er til dette skattydernes penger først og fremst må gå og til øvelser, ikke til å skaffe oss et kostbart befall for hvilket som oftest det militære yrke aldri kan bli annet enn en bistilling eller en hobby.

Stopp med 1911 — bygg videre på 1933!

Odd Graham.

Uniformsakens dilemma.

Et forslag til vei ut av uføret.

Av premierløytnant Hans L'orange.

Uniformsaken har vært behandlet i mange innlegg i «Vor Hær» og diskuteres daglig mann og mann imellem. Det er ikke vanskelig å konstatere at det i dag er en sterk stemning i hæren mot vår nye uniform og en skuffelse over den stilling saken er kommet i. Enkelte trøster sig selv med at uniformen tar sig da godt ut og er en bra fredsuniform, og at den ikke skal være feltuniform.

Men dette siste må være en misforståelse. Uniformen er nu fastsatt både som feltuniform og fredsuniform for den norske hær.

Og ved planene om å utsmykke den ytterligere med forskjellig påheng, er det meningen å få den tjenlig også til paradeuniform.

Herved er altså søkt knesatt et system som blandt civile mennesker vilde bli karakterisert ved begrepet: den kombinerte sportsdress, hverdagsdress, smoking og snippkjole.

At dette er en latterlig kombinasjon i det almindelige menneskes bevissthet er det vel unødvendig å påvise nærmere.

Jeg skal ikke denne gang rippe op i alle de merkeligheter og inkonsekvenser som kleber til den nye uniformsmodell, men forsøke å resonnerer enkelt over problemet, og driste mig til å prøve å finne en linje ut av den umulige stilling uniformsaken nu må sies å være kommet op i.

Det første man da må gjøre sig op en mening om er:

Hvad slags uniformer er det vi trenger?

Jeg grupperer dem da i 3 grupper:

- 1) Feltuniform.
- 2) Daglig uniform.
- 3) Paradeuniform.

Om disse kan vel uten videre sies at *vi trenger gruppe 1 og 2*, men gruppe 3 er mere tvilsom.

For paradeuniformens vedkommende gjør en dog allikevel riktigst når en regner med at det garnisonerende fal i visse tilfelle *kan* få bruk for en paradeuniform til restbruk.

For det videre resonnement regner jeg derfor med at vårt uniformsutstyr bør omfatte alle 3 hovedgrupper.

Men å ha 3 forskjellige uniformer vil være både praktisk og kostbart; vi må derfor undersøke om ikke en av de nevnte grupper kan kombineres.

Paradeuniformen skal ifølge sin natur være et «stasplagg», som foruten å brukes ved særskilte anledninger av militær natur, også skal kunne brukes i det almindelige selskapsliv sammen med civile. Og det er vel kanskje den siste bruk som blir den hyppigste.

Men for selskapsbruk må uniformen tilfredsstillende krav som stilles til det civile antrekk ved slike anledninger, og harmonere med den tone av fest som vil herske i en slik forsamling.

Skal uniformens bærer her føle sig vel, må hans klær ikke være av den art at han tvinges til å se på sig selv

som en spurv i tranedans. Såvidt jeg kan skjønne kan dette kun imøtekommes hvis uniformen er av *mørkt klæde* og for øvrig utstyrt slik at den virker vakker og festlig.

På den annen side må paradeutstyret ikke være så prangende at man vil føle sig som et «juletre». Det må være enkelt og tidsmessig. Epauletter, skjert med dusker, cartouche, fangsnor til luen må bl. a. forsvinne. Sahelen bør erstattes med en liten paradedolk.

Daglig-uniformen vil bli den daglige arbeidsdress for alt garnisonerende befall og må derfor imøtekomme de krav som stilles under det daglige garnisonsarbeide. Dette vil si at den må være en god og behagelig arbeidsdress. Den må dessuten være pen og velsittende, slik at dens bærer ser ordentlig og velklædd ut.

Såvidt jeg kan forstå kan disse krav *ikke* imøtekommes av en uniform av *mørkt klæde* som samtidig skal være paradeuniform, idet en slik vil være mere eller mindre upraktisk og ubehagelig å ha på, likesom den snart vil bli flekket og støvet og derfor virke uordentlig og slusket.

Fargen bør for dagliguniformen være av mere praktisk natur, omtrent slik som den nuværende farge på uniformen.

Feltuniformen skal være vår arbeidsdress under de vanskeligste forhold livet kan by, hvor det settes store krav til legemets ydeevne og hvor åndredrett og bevegelser derfor ikke må hindres i unødig grad. Uniformen må tilfredsstillende de forskjellige krav som tjenesten i felten stiller så vel sommer som vinter, og fremfor alt være hensiktsmessig.

Ser en på de hovedkrav som foran er stillet til de 3 forskjellige uniformgrupper skulde det fremgå:

- 1) *Paradeuniformen* kan hverken kombineres med feltuniformen eller med dagliguniformen.

Skal vi ha paradeuniform må det altså være som egen uniform.

- 2) *Den daglige uniform og feltuniformen* må begge imøtekomme en rekke krav av praktisk art som, når en ser nærmere på det, kan sies å grense op til hverandre. En kombinasjon av disse to skulde derfor ligge innenfor mulighetenes grenser.

Hovedlinjene i uniformssaken skulde derfor kunne innskrenkes til:

- 1) En kombinert felt- og dagliguniform.
- 2) En spesiell paradeuniform for garnisonerende befall. (Hvis paradeuniform i det hele tatt er nødvendig.)

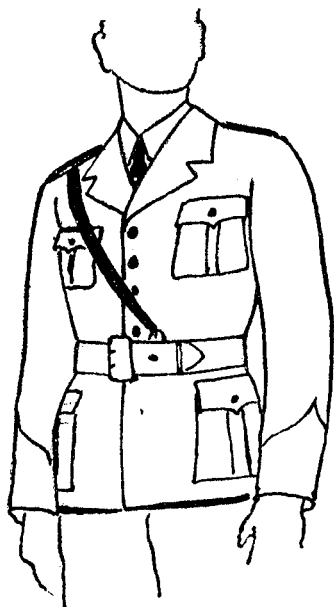
Da det er den kombinerte felt- og dagliguniform som idag først og fremst interesserer vårt befall skal den her gjøres til gjenstand for et nærmere studium.

Jeg begynner da med de krav som må stilles til den som *feltuniform*.

Den må som antydte være enkel og praktisk, egnet for både sommer- og vintertjeneste.

Jeg vil da fremholde følgende:

- 1) *Jakken* bør ha bløt krave som kan brukes igjenknappet eller åpen alt efter værlaget og den anstrengelse man er utsatt for.

Daglig uniform for garnisonerende befall.

Stoffet må være godt og varmt; men ikke så tett at luftcirkulasjonen hindres. Vindtøistoff i selve uniformen bør ikke brukes. Trengs en slik tett beklædning under særlige værforhold, må en bruke et eget ytterplagg av vindtett stoff.

Feltuniformen krever rummelighet slik at man har anledning til å regulere undertøi både i tykkelse og antall.

Jakken bør videre ha store utvendige bryst- og sidelommer slik som den nuværende uniformsmodell.

Spørsmålet om gjennomgående knapper eller «julp» må tas op på ny, og de forskjellige hensyn veies for og imot hverandre.

Ved anvendelse av «julp» er det utvilsomt mindre slitasje på uniformen, men gjennomgående knapper ser unektelig «militært» ut.

Men skal vi ha gjennomgående knapper foreslås disse laget av lær. Metallknapper synes jeg er mindre hensiktsmessig til feltuniform.

Efter de erfaringer som has fra den siste modell bør livsømmen igjen sløifes. Den og Coltbeltet vil aldri komme godt overens med hverandre. Ryggknappene likeså.

Til uniformen må høre halsbind eller snipp. Her skulde jeg tro at en skjorte i uniformsfarven med fast snipp vil være mest tjenlig. Til vanlig tjeneste bruker soldatene ikke slips, men under permisjon eller for øvrig når man skal være «fin», setter de på sig et slips av reglementert modell og farve.

Kunde man da ordne sig slik at man under øksersis, i leir eller i felt når forholdene tillot det, kunde «hive jakken» og optre i bukser og skjorte med opknappet snipp vilde meget være vunnet.

For da å få et militært snitt over det lette antrekk bør skjorten utstyres med påsydde brystlommer og kanskje også skuldertopper.

Den samme tankegang som sier til en mann at han skal klæ sig lett i varmen, vil også tilsi ham å sette på sig en vest når temperaturen synker. For befalet bør en slik vest være av reglementert modell.

2) *Benklærne*. Her må man holde på det nuværende system med langbukser for marsjerende våben og ridebukser for ridende og kjørende våben.

Men det bør også åpnes adgang for befalet til å bruke knebukser (knickers) med lange gamasjer (lærgamasjer, helskårne Østerdalssokker). Spørsmålet om beiser eller paspoil må tas op på ny, særlig fargevalget.

3) *Luen*. Vår nuværende kepi er ubrukelig til felt. Her vilde det være en fordel å få en bløt lue som kan puttes i lommen når den blir for varm å ha på, eller hjelm skal brukes. Kunde man hertil få en modell som tillot nedbretting over ørene om vinteren og gav adgang til å ha den på under hjelmen, vilde meget være vunnet. En lue av «båtmodell» vil vel kanskje kunne imøtekomme disse krav; men den har den ulempe at den ikke skygger for solen.

En bløt Finnmarkslue, men av noe fikser modell enn den som nu er laget, vil også høve bra som feltlue.

4) Til vinterutstyret må høre *vindjakke* (kort eller lang) med et løst, varmt fôr; slik at man i sterk kulde kan regulere beklædningen uten først å klæ sig «naken».

(Anorakk, som er så meget brukt av civile folk, egner sig efter min mening mindre til militært bruk enn vindjakken.)

Spørsmålet om kappe for soldatene om vinteren må tas op til drøftelse.

Vi skal så gå over til å se på de krav som må stilles til den kombinerte uniform som *dagliguniformen*.

1) *Jakken*. De krav som reiser sig i forbindelse med den daglige tjeneste peker efter min mening sterkt i retning av nedbrettet krave og tilhørende skjorte med fast snipp og slips. Dette vil være et betydelig mere behagelig antrekk enn den nuværende høie krave. Man vil også undgå at befalet sitter med opknappet krave og dermed fremstiller sig mere eller mindre slusket klædd. Og i den verste sommervarmen kunde man legge jakken bort og ha et både sanitært og praktisk antrekk.

Jeg skulde også anta at de fleste vil finne at befale vil ta sig ganske anderledes godt ut i en pen skjorte med snipp og slips og med belte om livet, enn de gjør nu med helt opknappet jakke eller i skjortærmene uten snipp og slips og med et par mer eller mindre vakre bukseseler på toppen av det hele.

Jeg skulde derfor tro at den daglige uniformsjakke må kunne bygges på samme modell som feltuniformen; men med adgang til en noe penere utførelse og et lettere stoff. Forskjellen fra den almindelige feltuniform må ikke være større enn at jakken kan brukes for tropp uten at befal og soldater vil virke uensartet.

Jeg kunde tenke mig at den eneste forskjell behøvdte å være at den daglige uniform blev sydd noe mere eftersittende og bare med åpen krave, idet man sløifer kravet om at den også skal kunne lukkes. For øvrig må de kunne være like.

2) *Benklærne*. Langbukser og ridebukser bør kun brukes efter ønske som nu. Knebuxen (knickers) bør ikke bli tillatt til den daglige kontortjeneste i by.

3) *Luen*. For den daglige tjeneste mener jeg at kepien fremdeles er på sin plass. Den bør derfor beholdes ved siden av en eventuell feltlue. En annen ting er at man kanskje kunde finne en noe fikser modell enn den vi har fått.

4) *Kappe*. Til den daglige tjeneste trengs regnkappe (oljekappe om sommeren) og en vinterkappe. Den siste må eventuelt kunne brukes både til dagliguniformen og til paradeuniformen. Jeg vil for øvrig ikke gå nærmere inn på kappespørsmålet ved denne anledning.

Sammenholder man de krav som foran er nevnt og de antydende løsninger skulde man få følgende hovedplagg til den kombinerte uniform.

1) Langbukser. Ridebukser. Knebuxer «knickers» tillatt kun for befal.

- 2) Jakke, åpen i halsen. Skjorte med fast snipp (og slips). Vest, kun for befal. Feltjakken skal i alminde-lighet gi anledning til å lukkes igjen i halsen, men som daglig uniform tillates den sydd bare som åpen modell når den skal brukes av befal til daglig garni-sonstjeneste.
- 3) Støvler (eller sko). Ridestøvler. Gamasjer (lær eller tøy).
- 4) Kepi. Feltlue.
- 5) Regnkappe (oljekappe). Vinterkappe. Vindjakke med løst før.

Paradeuniformen skal jeg ikke gå nærmere inn på, men vil bare få gi et forslag til dens utseende i hovedtrekkene.

Uniformen: Enkeltknappet kollet med sølv knapper, omtrent som den gamle infanterikollett. Benklær med brede røde beiser. Kepi.

Paradeutstyret: Sølv belte og sølv skulderklaffer. Generalstaben dessuten aiguillet.

For nu å få uniformsaken inn i et heldig spor vil jeg foreslå følgende fremgangslinje:

1) Der setter en stor rød strek over alt som er gjort hittil og arbeidet tas op på fritt grunnlag.

2) Der nedsettes en fåtallig kommisjon sammensatt av så vel garnisonerende befal som troppsbefal, med mandat snarest mulig å utarbeide forslag til uniformsmodell.

Jeg kan tenke mig følgende sammensetning:

Formann: Gen.insp. for et av de stridende våben, 1 troppsoffiser fra inf. og et av de beredne (kjørende våben), 1 off. fra Generalstaben, 1 offiser fra General-intendanten. 1 skredder. Sum 6 mann.

3) Før der treffes noen endelig bestemmelse om uniformen oparbeides et parti som sendes ut til prøve, både ved kontorer og ved tropp. Uttalelser tas inn efter våbenøvelsene 1937.

4) Innen utgangen av oktober måned 1937 treffes endelig bestemmelse om uniformen, og dennes innførelse fastsettes til 1. januar 1938.

5) For å få gjennomført en rask uniformering av det garnisonerende befal utbetales ekviperingspenger svarende til hvad anskaffelse av ny uniform vil koste ved intendantens verksted.

6) Ved siden av den nye uniform åpnes adgang til å slite ut gamle uniformer under våbenøvelser og feltmes-sig tjeneste.

7) For den daglige garnisonstjeneste tillates gamle uniformer ikke benyttet.

Uniformsaken er ingen stor sak sier mange. I tider som disse har vi annet å gjøre enn å tenke på klær.

Det er selvfølgelig ganske riktig. Men uniformen er nu en gang noe som vedrører hver enkelt befalingsmann personlig og det er derfor umulig å undgå at spørsmålet interesserer ham.

Så lenge uniformsaken står i den stilling den nu er kommet i, vil den uvegerlig automatisk komme i forgrun-nen. Det er det vi nu må se å få slutt på, og det mener jeg best kan gjøres på den måte som er antydnet foran. Men la for all del uniformen *prøves ved avdeling* før den fastsettes som feltuniform. En av grunnene til at vår nyeste feltuniform er blitt så mislikt er ganske sikkert at den ikke har vært ordentlig prøvet ved tropp, og at man derfor har fått inntrykk av at den er et kontorprodukt som man ikke har tillit til.

Det kan kanskje til slutt være av interesse å nevne at uniformsspørsmålet også i andre land er oppe til revi-sjon. For å ta våre nærmeste naboer nevner jeg Finnland og Sverige. Av disse har *Finnland* allerede utarbeidet en uniform som kan brukes både åpen og lukket i halsen, og i *Sverige* har det senest i november i år reist sig sterke krav om en lignende feltuniform.

Kravet om en revisjon av vår siste uniformsmodell vil ganske sikkert efter hvert tvinge sig frem og det er da spørsmål om det ikke er like godt å hoppe i det, som å kripe i det. Derfor er det jeg har foreslått å sette en stor strek, og begynne fra nytt av. Og jeg vil tilføje: La gjerne noen av de yngre officerer også få være med når forslaget skal utformes, og helst folk som ikke har deltatt i utarbeidelsen av den siste modell.

Arbeiderpartiets militærpolitikk.

I novemberheftet av Arbeiderpartiets tidsskrift «*Det 20de århundre*» begynte *Håkon Meyer* en artikkelserie om «Vår utenriks- og militærpolitikk».

Han gir her følgende interessante redegjørelse for op-fatningen i dette spørsmål på Arbeiderpartiets siste lands-møte i mai:

Under debatten på landsmøtet kunde man muligens skjelve mellem fire standpunkter. Dr. *Eyvind Dahl* hevdet at den kommende krig vilde bli Sovjet-Samveldets krig mot reaksjonen og fascismen. Et arbeiderstyrt Norge måtte stå på Sovjets side, aktivt og solidarisk. Neppé noen annen delte denne forenklede opfatning. Man møter den idag ingensteds i den internasjonale arbeiderbevegelse.

Den opfatning som «Arbeiderbladet»s utenriksmed-arbeider gikk inn for i en bred artikkel i «*Det 20de århun-dre*» i mai, samlet vel på landsmøtet de fleste, til tross for at den uten tvil betyr en begynnende og betydningsfull nyorientering i forhold til partiets mangeårige politikk. Denne nyorientering har vi sett både på det utenrikspoliti-ske og på det militærpolitiske område i det siste året. Blandt dem som gikk inn for disse tanker var bl. a. *Martin Tranmæl, Oscar Torp, Olav Hindal, Ole Colbjørnsen, Jacob Friis*.

Hovedpunktene i denne opfatning kan kanskje opreg-nes slik: Fascismen truer Europa med krig. Den inter-nasjonale arbeiderbevegelse er for svak til å bety en effek-tiv fredsgaranti. Fredspolitikken må i dag føres innenfor Folkeforbundet, som må gjøres mer effektivt. Her må

demokratiet og socialismen gå sammen i kampen for freden. Dette vil bli problemstillingen ved en kommende krig: socialismens og demokratiets land vil stå mot fascismens land. Ved en slik konflikt må vi etterkomme de forpliktelser som vårt medlemskap i Folkeforbundet pålegger oss. Derved styrker vi forbundet som fredsfaktor. Men derved forplikter vi oss også til å opgi en nøytral stilling ved krigsutbrudd i Europa og til å ta vår del av det store opgjør. Enten må vi gå ut av Folkeforbundet, — det vil være å svikte en plikt vi har overfor de socialistiske og de demokratiske krefter i andre land — eller også må vi ta de fulle konsekvenser av vårt medlemskap. Men skal vi ta konsekvensene av vårt medlemskap, da er avrustning, vaktvern, generalstreik mot krig ikke lenger aktuelle krav. Da må vi sørge for at demokratiets forkjempere i andre land, ikke minst i våre naboland, også kan stole på vår militære innsats.

Særlig Landsorganisasjonens formann hevdet at dette synspunkt måtte være en naturlig konsekvens av den norske fagbevegelses inntreden i I. G. B., fordi den internasjonale fagbevegelse førte sin aktive fredspolitikk på dette grunnlag. Fra flere, bl. a. *Martin Tranmæl* og *Finn Moe*, blev det i våres ennå hevdet at dette års valg i Spania, Frankrike, Belgia måtte medvirke til en nyorientering innenfor Folkeforbundet og til en effektiv styrkelse av den demokratiske og socialistiske fredspolitikk. Virkeligheten har i høi grad berøvet dette argument dets gyldighet i de senere måneder.

De almindelige synsmåter innenfor denne opfatning har *Finn Moe* fremlagt her i tidsskriftet. I enkelte artikler i «Arbeiderbladet» efter landsmøtet har *Ole Colbjørnsen* aksentuert dem. Han skriver:

«Hitlers mål er å knekke det (sovjetstyret) med våbenmakt. Den norske arbeiderbevegelse vil selvsagt i en gitt situasjon forsvare arbeider- og bondestaten med alle de midler som står til dens rådighet.»

Og i en senere artikkel:

«Vi bør innrette oss slik at vi virkelig kan være i stand til å yde våre hjelpere og forbundsfeller — England, Frankrike og Sovjet-Russland — effektiv bistand i deres arbeid for å verge oss og sig selv.»

Også «Arbeiderbladet»s redaksjon har hevdet lignende synsmåter, men samtidig hevdet at denne situasjon naturlig vil opstå hvis fascismen angriper og vi skal ta konsekvensene av vårt medlemskap i Folkeforbundet.

Der går vel ingen egentlig skillelinje mellom dem som hører til denne gruppen og dem som på landsmøtet tok avstand fra disse synsmåter, bl. a. *Halvdan Koht*, *Sverre Styslad*, *Magnus Nilssen*, *Natvig Pedersen*.

Støstad er medlem av Stortingets utenrikskomité. Han advarte mot den blåøiede opfatning av Folkeforbundet som i de siste årene er trådt istedenfor den tidligere skepsis. *Magnus Nilssen* understreket at vi alltid hadde sagt fra at vi ikke var villige til å trekke militære konsekvenser av medlemskapet i forbundet. Og *Halvdan Koht* la ikke skjul på at Norges fortsatte medlemskap i forbundet nok kunde komme til å bli et aktuelt spørsmål i den kommende tid, hvis forbundet ikke formådde å være noen effektiv garanti for freden, men tvert om blev en fare for at medlemmene blev trukket inn i krigen. Han mente heller ikke at forbundet kunde sikres ved at man utbygget de sanksjonsbestemmelsene som i Etiopia-konflikten viste sig så uholdbare.

Men begge gruppene ønsket å fortsette fredsarbeidet innenfor forbundet, og til dette sluttet landsmøtets langt overveiende majoritet sig. Der er selvsagt ingen motsetning med hensyn til å støtte ethvert freds- og avrustningsinitiativ innenfor forbundet. Men mens man på den ene

side mener at Norge under Arbeiderpartiets ledelse må ta alle, også militærpolitiske konsekvenser av dette medlemskap, mener man på den andre siden at dette medlemskap ikke må bli en trusel mot landets nøytralitet.

Svenske arbeideres forsvarsinteresse.

Efter årets luftforsvarsøvelser og manøvrer i Gästrikland uttalte den svenske generadstabschef, nu arméchef, general *O. E. Nygren* bl. a.:

— Ett av de mest glädjande intrycken under den nu avslutade stora övningen i Gästrikland, först luftforsvarsövningen och sedan arméfälttjänstövningen, har varit den allmänna och allvarliga försvarsvilja, som kommit till uttryck i de berörda bygderna. Under luftforsvarsövningen visade företag, samhällen och enskilda ett uppförande intresse för övningens ändamål. Jag har även under arméfälttjänstövningen kunnat förmärka att intresset för försvaret numera fraträder inom alla samhällslager. Under min 45-åriga tjänstetid har jag aldrig förut som här sett exempel på att åskådarna till en väsentlig del bestått av arbetare.

— Samtidigt med att jag uttalar min glädje över ortens stöd och intresse vill jag uttala min tacksamhet över att flertalet av ortens riksdagsmän velat följa övningarna, vari jag set ett glädjande uttryck för att riksdagen vill ägna försvaret sin direkta personliga uppmärksamhet även nu, när efter långa utredningar försvarsreformen förts i hamn. — — — — —

Årets luftforsvarsövning var lagd på betydligt bredare bas än fjolårets. Då berördes blott två inskrivningsområden inom ett arméfördelningsområde, nu fyra inom två. Största skillnaden i organisationshänseende låg dock i att civila krafter togos i anspråk i så stor utsträckning. Försöken härmed i Hälsingborg i fjol slogo så väl ut att vi i år vågade anlita dem i större skala. Och våra förhoppningar ha gått i uppfyllelse. Ännu i fjol mötte den civila befolkningens deltagande här och var motstånd. År har intet dylikt försports. Det ser ut som om världshändelserna kommit en var att förstå att ett luftförsvar är nödvändigt och att det i själva verket är vars och ens liv och egendom skyddet gäller.

5. Divisjons skole

(før Underofficersskolen), Trondheim.

Nye elever til forskolen inntas 23. februar 1937. Skriv efter plan.

Redaktør: Rittmester Bjørn Christophersen.

Adr.: B. Bentzens Boktrykkeri, Kirkegt. 12.

Ekspedisjon:

B. Bentzens Boktrykkeri, Kirkegt. 12, Oslo. Telf. 25 146.